

УДК 342.9

Андрій ПАЛКІН

аспірант кафедри адміністративного та господарського права, Запорізький національний університет, вул. Жуковського, 66, м. Запоріжжя, Україна, 69600

ORCID: 0009-0009-5402-1169

DOI: 10.32782/LST/2022-3-6

Бібліографічний опис статті: Палкін, А. (2022). Адміністративно-правове регулювання здійснення процедури банкрутства. *Law. State. Technology*, 3, 36–40, doi: 10.32782/LST/2022-3-6

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗДІЙСНЕННЯ ПРОЦЕДУРИ БАНКРУТСТВА

У статті визначено особливості адміністративно-правового регулювання здійснення процедури банкрутства. Метою статті є встановлення змісту адміністративно-правового регулювання здійснення процедури банкрутства. Автором до прогалін здійснених науково-практичних досліджень у сфері банкрутства віднесено фрагментарність висвітлення проблематики специфіки визнання неплатоспроможними державних підприємств. Встановлено, що відповідно до чинного законодавства до державних підприємств може бути застосована судова процедура розпорядження майном. З'ясовано, що чинним законодавством України встановлюється імперативна заборона із недопущення застосування процедури неплатоспроможності казенних підприємств. Автором встановлено, що для таких підприємств застосовується процедура санації чи ліквідації після їх вилучення із переліку об'єктів, що не підлягають приватизації, тобто встановлення нормативного дозволу на їх вилучення із об'єктів права державної власності. Автором зроблено висновок, що здійснення адміністративно-правового регулювання відносин у сфері банкрутства має досягати ефективності реалізації ряду функцій. До спеціальних функцій адміністративно-правового регулювання у сфері банкрутства віднесено: 1) функція аналітичного дослідження внутрішніх та зовнішніх чинників прогнозування економічного розвитку суб'єктів господарювання; 2) функція розробки, обґрунтування та реалізації плану заходів санації боржника; 3) функція кореляції розподілу здобутих від продажу майна та акумуляції ресурсів; 4) функція співробітництва на національному та міжнародному рівнях із забезпечення взаємодії судів, спрямоване на захист інтересів та прав суб'єктів господарювання; 4) функція відновлення платоспроможності боржника; 5) функція здійснення контролю за своєчасністю та об'єктивністю справляння податків, інших загальнообов'язкових платежів та соціальних внесків.

Ключові слова: адміністративно-правове регулювання, відновлення платоспроможності, банкрутство, контроль, прогнозування, планування, функції.

Andrii PALKIN

Postgraduate Student at the Department of Administrative and Economic Law, Zaporizhia National University, Zhukovskoho str., 66, Zaporizhzhia, Ukraine, 69600

ORCID: 0009-0009-5402-1169

DOI: 10.32782/LST/2022-3-6

To cite this article: Palkin, A. (2022). Administratyvno-pravove rehuliuвання zdiisnennia protsedury bankrutstva [Administrative legal regulation of the implementation of the bankruptcy procedure]. *Law. State. Technology*, 3, 36–40, doi: 10.32782/LST/2022-3-6

ADMINISTRATIVE LEGAL REGULATION OF THE IMPLEMENTATION OF THE BANKRUPTCY PROCEDURE

The article defines the features of the administrative and legal regulation of the bankruptcy procedure. The purpose of the article is to establish the content of the administrative and legal regulation of the bankruptcy procedure. The author refers to the gaps in the conducted scientific and practical research in the field of bankruptcy fragmentary coverage of the problems of the specifics of declaring state enterprises insolvent. It has been established that, in accordance with the current legislation, a judicial procedure for disposing of property is applicable to state enterprises. It has been established that the current legislation of Ukraine establishes an imperative prohibition to prevent the application of the insolvency procedure of state-owned enterprises. The author found that for such enterprises, procedures for reorganization or liquidation are applied after their removal from the list of objects not subject to privatization, that is, the establishment of a regulatory permit for their removal from objects of state property rights. The author concludes that the implementation of administrative and legal regulation of relations in the field of bankruptcy should

achieve the effectiveness of the implementation of a number of functions. The special functions of administrative and legal regulation in the field of bankruptcy include: 1) the function of an analytical study of internal and external factors for predicting the economic development of business entities; 2) the function of developing, substantiating and implementing a plan of measures for the rehabilitation of the debtor; 3) the correlation function of the distribution of property received from the sale and the accumulation of resources; 4) the function of cooperation at the national and international levels to ensure the interaction of courts, aimed at protecting the interests and rights of business entities; 4) the function of restoring the solvency of the debtor; 5) the function of exercising control over the timeliness and objectivity of the collection of taxes, other obligatory payments and social contributions.

Key words: administrative and legal regulation, solvency restoration, bankruptcy, control, forecasting, planning, functions.

Постановка проблеми та її актуальність.

Розвиток української держави в умовах воєнного стану та у повоєнні часи вимагає здійснення трансформації підходів до здійснення нормативно-правового регулювання функцій публічного адміністративного в економічній сфері в цілому, і зокрема, у частині відновлення платоспроможності боржників, та визнання суб'єктів господарювання банкрутами. Відповідно до положень Господарського кодексу України визначається, що підприємництвом є самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що реалізується господарськими товариствами та іншими учасниками господарських правовідносин задля досягнення публічних та приватних економічних та соціальних інтересів та прагнень (Господарський кодекс України, 2003). Отже, отримання прибутку відноситься до ризикових форм діяльності, при цьому відповідальність за втрату грошей чи інших форм прибутку покладається на суб'єкта господарювання. Ризик втрати прибутку пов'язується із настанням ризику неспроможності оплатити кредитні та інші зобов'язання, що має суб'єкт господарювання. Відновлення процедури платоспроможності суб'єкта господарювання пов'язується із процедурами санації та процедурами банкрутства.

Метою статті є встановлення змісту адміністративно-правового регулювання здійснення процедури банкрутства.

Виклад основного матеріалу. Забезпечення ефективності адміністративно-правового регулювання відносин у сфері банкрутства вирішує стратегічно важливу функцію держави із подолання темпів зростання безробіття, формування дохідної частини Державного та місцевих бюджетів тощо (Берлач, 2005). Таким чином, забезпечення належного рівня здійснення адміністративно-правового регулювання здійснення господарської діяльності в цілому, і зокрема, з питань регламентації адміністративних процедур у сфері банкрутства, має важливе значення для відновлення України у повоєнні часи. Реформування законодавства про банкрутство визначило перегляд нормативно-практичних

підходів до реалізації визнання неплатоспроможності суб'єктів господарювання та інших учасників суспільних правовідносин.

Проблематика встановлення функціонального змісту та особливостей нормативного регулювання здійснення процедури банкрутства у зв'язку із реформуванням чинного законодавства, зокрема, у частині прийняття окремого законодавчого акту – Кодексу України з процедур банкрутства від 18 жовтня 2018 року № 2597-VIII (Кодекс України з процедур банкрутства, 2018), актуалізується впродовж останніх п'яти років. Вартою дослідницької уваги є дисертаційна робота Ю. В. Чорної, де висвітлюються питання здійснення характеристику світових систем визнання неплатоспроможності ряду провідних економічних держав (Сполучених Штатів Америки, Федеративної Республіки Німеччини, Канади, Італії, Франції, Китаю, Японії та інших країн). В межах дисертації Ю.В. Чорної висвітлюються питання системи та структури конкурсного права, що корелюється із міжнародною доктриною банкрутства (Чорна, 2018). Практично цінним є дисертаційне дослідження І. А. Бутирської, присвячене визначенню правового статусу учасників провадження в справі про банкрутство. В межах дисертації І.А. Бутирської робиться характеристика статусу кредиторів, специфіки їх діяльності, що реалізується через їх представників, а також встановленню ролі господарського суду як гаранту дотримання прав та інтересів учасників справи про банкрутство (Бутирська, 2017).

З точки зору практичної затребуваності виокремлюється дисертації Я. О. Левшиної, де охарактеризовано нормативно-правовий інститут відповідальності у процедурі банкрутства. Вченою описано суб'єктний склад відносин, що виникають в межах застосування механізму відповідальності у процедурі банкрутства. З точки зору наукової цінності дисертації Я.О. Левшиної має важливе значення за рахунок висновків авторки щодо критеріїв форм та видів відповідальності у процедурі банкрутства, зокрема, вченою виділяються матеріальна та процесуальна відповідальність (Левшина, 2020).

У дисертації Б.В. Яринка встановлюються адміністративно-правові засади щодо реалізації контрольно-наглядової функції за результатами діяльності арбітражних керуючих як з боку органів державної виконавчої влади, так і з боку органів громадського контролю та нагляду. Здійснення державного контролю та нагляду за діяльністю арбітражних керуючих переслідує мети попередження корупційних ризиків та проявів суб'єктивізму з метою незаконного збагачення, чи допущення зловживання правами чи інших порушень цивільно-правових, господарських та податкових зобов'язань, зобов'язань, пов'язаних із трудовими правовідносинами, а також захопленням власності через рейдерські схеми та процедури (Яринка, 2020).

До прогалин здійснених науково-практичних досліджень у сфері банкрутства необхідно віднести фрагментарність висвітлення проблематики специфіки визнання неплатоспроможними державних підприємств. Відповідно до чинного законодавства до державних підприємств може бути застосована судова процедура розпорядження майном.

Відповідно до ст. 96 Кодексу України про процедуру банкрутства нормативно закріплюються такі особливості банкрутства державних підприємств, як:

- боржник має документарно підтвердити свій статус державного підприємства або підприємства, у статутному капіталі якого частка державної власності складає більше, ніж 50 %;
- відсутність безпосереднього та опосередкованого зв'язку між припиненням діяльності органу, уповноваженого на управління майном боржника, та порушенням процедури банкрутства державного підприємства;
- імперативна участь у здійсненні розгляду справи господарським судом про банкрутство представників органу, уповноваженого управляти державним майном підприємства-боржника, яке має у статутному капіталі більше, ніж 50% державних коштів;
- погодження із органом, уповноваженим на здійснення управління державним підприємством та підприємством, у статутному капіталі якого частка державного капіталу становить 50 % і більше, плану санації.

Чинним законодавством України встановлюється імперативна заборона із недопущення застосування процедури неплатоспроможності казенних підприємств (ч. 3 ст. 214 Господарського кодексу України). Для таких підприємств застосовується процедури санації чи ліквідації після їх вилучення із переліку об'єктів, що не підлягають приватизації, тобто встанов-

лення нормативного дозволу на їх вилучення із об'єктів права державної власності. При цьому оновленого переліку державного майна, що підлягає приватизації, в Україні і досі не ухвалено.

Саме тому спостерігається ситуація, коли проблемним як на рівні наукових публікацій, так і на рівні нормативно-правового регулювання відсутня дієва процедура визнання банкрутом державного чи казенного підприємства, що створює перешкоди до належного виконання судового рішення, де такий суб'єкт є боржником.

Здійснення адміністративно-правового регулювання відносин у сфері банкрутства має досягати ефективності реалізації ряду функцій. Першою функцією є функція адміністрування стратегічного завдання із прогнозування, що полягає у формуванні моделі розвитку підприємницької сфери. Здійснення функції із прогнозування розвитку відносин у сфері підприємства дозволяє встановити перспективи регулювання національної економічної галузі. У кореляційних зв'язках із функцією прогнозування знаходиться реалізація функції планування. Реалізація функції планування є матеріальним відображенням та результатом функції прогнозування. Так, відповідно до ст. 5 Кодексу України з процедур банкрутства закріплюється такої форми реалізації функції планування як складання плану санації боржника до відкриття провадження у справі про банкрутство (тобто так званого плану санації). До змісту плану санації має включатися розмір кожного класу кредиторів.

Наступною функцією адміністративно-правового регулювання у сфері банкрутства є функція координація, реалізація якої спрямовується на забезпечення взаємодії органів та систем суб'єктів владних повноважень. Зокрема, згідно із положеннями ст. 96 Кодексу України з процедур банкрутства встановлюється, що уряд України має забезпечувати збереження платоспроможності суб'єктів господарювання державної форми власності.

Функція організація у сфері банкрутства розуміється як спрямування на створення механізму, що здатен забезпечити структурний взаємозв'язок суб'єктів владних повноважень, ведення реєстрів боржників тощо. Зокрема, згідно із положеннями ст. 68 Кодексу України з процедур банкрутства здійснюється продаж майна та майнових прав боржника на публічних торгах, що має відбуватися в електронній формі аукціону. – обліку, що пов'язана зі збиранням, переданням, зберіганням і обробкою даних; реєстрацією та групуванням відомостей про діяльність системи управління; наявністю та витратами ресурсів. До організа-

ційних функцій адміністративно-правового регулювання у сфері банкрутства відносяться функції обліку бухгалтерського обліку і статистичного звіту та фінансової звітності; функції інформаційного забезпечення.

Функція контролю та нагляду у сфері банкрутства полягає у виявленні проявів неправомірності управлінських рішень з питань підприємництва, а також у запобіганні економічних правопорушень. Наприклад, статтею 20 Кодексу України з процедур банкрутства запроваджується система державного контролю за діяльністю арбітражних керуючих та їх самоврядних організацій.

До спеціальних функцій адміністративно-правового регулювання у сфері банкрутства відносяться функції: 1) аналітичного дослідження внутрішніх та зовнішніх чинників прогнозування економічного розвитку суб'єктів господарювання; 2) розробки, обґрунтування та реалізації плану заходів санації боржника; 3) кореляції розподілу здобутих від продажу

майна та акумуляції ресурсів; 4) співробітництво на національному та міжнародному рівнях із забезпечення взаємодії судів, спрямоване на захист інтересів та прав суб'єктів господарювання; 4) відновлення платоспроможності боржника; 5) здійснення контролю за своєчасністю та об'єктивністю справляння податків, інших загальнообов'язкових платежів та соціальних внесків.

Висновки. Таким чином у сфері банкрутства реалізуються загальні та спеціальні функції публічного адміністрування, що спрямовуються як на задоволення приватних інтересів, що полягають у відновленні платоспроможності суб'єктів господарювання, так і у вирішенні соціальних задач із створення фінансових ресурсів, що мають спрямовуватися на вирішення проблем розвитку системи соціального забезпечення населення за рахунок збереження робочих місць, розвитку сектору підприємництва; безпеки та прозорості державних реєстраційних систем тощо.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кодекс України з процедур банкрутства: Закон України від 18 жовтня 2018 року № 2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text>
2. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. *Відомості Верховної Ради*. 2003. № 18, № 19–20, № 21–22. Ст. 144.
3. Берлач А.І. Адміністративне право України: [навч. посіб. для дист. навч.]. Київ : Ун-т «Україна», 2005. 472 с.
4. Чорна Ю. В. Світові системи банкрутства: господарсько-правовий аспект: автореф. дис. канд. юрид. наук за спец. 12.00.04. Інститут економічно-правових досліджень Національної академія наук України. Київ, 2018. 19 с.
5. Чорна Ю. В. Світові системи банкрутства: господарсько-правовий аспект: дис. ... канд. юрид. наук. Київ, 2018. 292 с.
6. Бутирська І. А. Правовий статус учасників справи про банкрутство. Чернівецький національний університет ім. Юрія Федьковича. Чернівці: Технодрук, 2017. 182 с.
7. Бутирська І. А. Учасники провадження у справі про банкрутство: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04. НАН України, Ін-т екон.– прав. дослідж. Київ, 2017. 20 с.
8. Левшина Я. О. Відповідальність у процедурі банкрутства: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.04. Донець. юрид. ін-т МВС України. Кривий Ріг, 2020. 20 с.
9. Яринко Б. В. Адміністративно-правові засади здійснення контролю за діяльністю арбітражних керуючих: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. Київ, 2020. 21 с.
10. Про визнання таким, що втратив чинність, Закону України «Про перелік об'єктів права державної власності, що не підлягають приватизації»: Закон України від 2 жовтня 2019 року № 145-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/145-20#n5>

REFERENCES:

1. Kodeks Ukrainy z protsedur bankrutstva (2018) [Code of Ukraine on Bankruptcy Procedures]: Zakon Ukrainy № 2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text> [in Ukrainian].
2. Hospodarskyi kodeks Ukrainy (2003) [Economic Code of Ukraine]. Vidomosti Verkhovnoi Rady. № 18, № 19–20, № 21–22. St. 144. [in Ukrainian].
3. Berlach A.I. (2005) Administratyvne pravo Ukrainy [Administrative law of Ukraine]: [navch. posib. dlia dyst. navch.]. Kyiv : Un-t "Ukraina". 472 s. [in Ukrainian].

4. Chorna Yu. V. (2018) Svitovi systemy bankrutstva: hospodarsko-pravovyi aspekt: avtoref. dys. kand. yur. nauk za spets. 12.00.04. Instytut ekonomichno-pravovykh doslidzhen Natsionalnoi akademiia nauk Ukrainy. Kyiv. 19 s. [in Ukrainian].
5. Chorna Yu. V. (2018) Svitovi systemy bankrutstva: hospodarsko-pravovyi aspekt [World Bankruptcy Systems: Economic and Legal Aspect]: dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. yuryd. nauk. Kyiv. 292 s. [in Ukrainian].
6. Butyrska I. A. (2017) Pravovyi status uchashnykiv spravy pro bankrutstvo [Legal status of the participants in the bankruptcy case]. Chernivetskyi natsionalnyi universytet im. Yurii Fedkovycha. Chernivtsi: Tekhnodruk. 182 s. [in Ukrainian].
7. Butyrska I. A. (2017) Uchasnyky provadzhennia u spravi pro bankrutstvo [Legal status of the participants in the bankruptcy case]: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.04. NAN Ukrainy, In-t ekon.– prav. doslidzh. Kyiv, 2017. 20 s. [in Ukrainian].
8. Levshyna Ya. O. (2020) Vidpovidalnist u protseduri bankrutstva [Responsibility in the bankruptcy procedure]: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.04. Donets. yuryd. in-t MVS Ukrainy. Kryvyi Rih. 20 s. [in Ukrainian].
9. Iarynko B. V. (2020) Administratyvno-pravovi zasady zdiisnennia kontroliu za diialnistiu arbitrazhnykh keruiuchykh [Administrative and legal framework for exercising control over the activities of arbitration managers]: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.07. Nats. un-t bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy. Kyiv, 2020. 21 s. [in Ukrainian].
10. Pro vyznannia takym, shcho vtratyv chynnist, Zakonu Ukrainy "Pro perelik ob'ektiv prava derzhavnoi vlasnosti, shcho ne pidliahaiut pryvatyzatsii" (2019) [On recognizing as invalid the Law of Ukraine "On the list of objects of state property rights not subject to privatization"]: Zakon Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/145-20#n5> [in Ukrainian].